

TALOUSNEUVOSTO

25.1.2024

Kokousmuistio 1/2024

Aika 24.1.2024 klo 10.00–12.30

Paikka Kesäranta

Läsnä Orpo Petteri, puheenjohtaja
Purra Riikka, varapuheenjohtaja
Eloranta Jarkko
Grahn-Laasonen Sanni
Henriksson Anna-Maja
Häkämies Jyri
Jalonen Markku
Karhunen Minna
Marttila Juha
Mykkänen Kai
Nykänen Marja
Palola Antti
Ranne Lulu
Romakkaniemi Juho
Rydman Wille
Satonen Arto
Artjoki Risto (at.)
Jokela Juha (at.)
Keinänen Markku (at.)
Majanen Juha (at.)
Manninen Katri (at.)
Martikkala Mikko (at.)
Virkkunen Henna (at.)
Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 10.00 ja totesi kokouksen aiheena olevan *EU:n globaali rooli ja ajankohtaiset asiat*. Aiheesta alustavat ohjelmajohtaja Juha Jokela Ulkopoliittisesta instituutista, Euroopan parlamentin jäsen Henna Virkkunen sekä Suomen pysyvän edustuston päällikkö Markku Keinänen. Kokouksen alussa kuullaan Suomen talouden ajankohtainen tilannekatsaus, jonka tarjoaa VM:n valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen.

2 Talouden tilannekuva

Juha Majanen tarkasteli alustuksessaan Suomen talouden tilannetta ja näkymiä VM:n joulukuun ennusteen valossa painottaen erityisesti julkisen talouden tilaa (esitysdiat liite 1). Talous on vielä taantumassa, mutta taantumun odotetaan jäävän lieväksi. Talouden ennustetaan kasvavan varovasti vuonna 2024 ja elpyvän vahvemmin vuonna 2025. Elpymisvaiheen jälkeen talouskasvun odotetaan hidastuvan 1–1,5 prosenttiin.

Makrotalouden ja verotuottojen ennakoitua heikomman kehityksen vuoksi hallitusohjelman mukainen 6 miljardin euron sopeutus ei riitä velkasuhteen kasvun pysäyttämiseen eikä menokehyksissä pysymiseen. Lisäksi haasteita asettavat EU:n finanssipoliittisten sääntöjen noudattaminen. Jotta tavoitteisiin päästään, tällä vaalikaudella tarvitaan useamman miljardin euron lisätoimia julkisen talouden vahvistamiseksi. Pidemmällä aikavälillä tarvitaan talouskasvun edellytysten merkittävää ja nopeaa parantamista.

Aiheesta käydyssä keskustelussa nousi esiin mm. seuraavia näkemyksiä:

- Suomen joutuminen EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn olisi ensimmäinen oire siihen suuntaan, että joku muu päättää meidän asioistamme. Tätä kehityssuunta ei ole hyvä.
- Välittömästi vaikuttavien sopeutustoimien lisäksi tarvitaan kasvua tukevia rakenteellisia toimia, joista voidaan tehdä päätöksiä jo kevään kehysriihessä. Kaikkien keinojen on oltava pöydällä.
- Osaavan työvoiman saatavuus on yksi keskeinen kasvua tukeva tekijä.
- Työmarkkinoiden joustoja tarvitaan, kuten mm. IMF suosittaa.
- Työllisyysasteen kohottamista koskevia hallitusohjelman toimia on tärkeä edistää.
- Investointien edistämisen osalta kiihtyvä valtiontukikilpailu sekoittaa pakkaa.
- Yhdistämällä sopeutukseen menot ja verot on mahdollista saada oikeudenmukaisempi kokonaispaketti.
- Veroratkaisujen osalta on varottava kasvua heikentäviä toimia.
- Säästötoimiin sopeutumista tulisi tukea lainsäädännöllä ja välttää uusien hallinnollisten esteiden synnyttämistä esim. rakennusalalle.
- Normeja purkamalla voidaan saada aikaan säästöjä erityisesti kunta- ja sote-sektoreilla.

3 EU:n globaali rooli ja ajankohtaiset asiat

Juha Jokela totesi viime aikoina käydyin runsaasti keskustelua EU:n globaalista roolista (esitysdiat liite 2). Näkemykset siitä, miten EU pärjää strategisen kilpailun maailmassa vaihtelevat. EU:n vastaus muuttuneeseen globalisaatioon on ns. avoin strateginen autonomia. EU on viime aikoina osoittanut kykyä toimia päättäväisesti monissa yhteistä näkemystä edellyttävissä kysymyksissä. Taustalla on jäsenvaltioiden herääminen huomamaan EU:n tarpeellisuuden ja voiman. Jatkossa toimintakyvyn kannalta on tarpeen pohtia suhtautumista määräenemmistöpäätöksiin. Strategisen kilpailun kiristyessä EU:n sisämarkkinoiden merkitys EU:n ja sen jäsenvaltioiden talouskasvulle korostuu.

Henna Virkkunen loi alustuksessaan katsauksen tulevien EU-vaalien poliittisiin asetelmiin ja niiden vaikutukseen EU:n kehitykselle (esitysdiat liite 3). EU-vaalit vaikuttavat merkittäväällä tavalla unionin kehitykseen, koska tulevan komission ohjelma perustuu pitkälti

sitä tukevien ryhmien vaaliohjelmiin. Voidaan ennakoida, että turvallisuus ja talouskysymykset korostuvat seuraavalla kaudella. Tuoreimpien mielipidemittausten valossa EPP on säilyttämässä asemansa parlamentin suurimpana ryhmittymänä ja sen odotetaan asettavan kärkiehdokkaakseen Ursula von der Leyenin. Näin ollen von der Leyenille povataan vahvasti toista kautta komission johdossa, joskaan virallisia päätöksiä ehdokkuudesta ei ole vielä tehty. Nykyisen komission taustalla olevista ryhmistä S&D näyttäisi säilyttävän asemansa toiseksi suurimpana ryhmänä. Sen sijaan kolmanneksi suurin ryhmä RE on menettänyt suosiotaan ja on vaarassa jäädä pienemmäksi kuin kannatustaan kasvattaneet oikeistopopulistiset ryhmät ID ja ECR.

Markku Keinänen tarkasteli alustuksessaan seuraavan komission ohjelmaan jäsenmaiden taholta kohdistuvia odotuksia (esitysdiat liite 4). Sekä vihreä että digitaalinen siirtymä pysyvät korkealla myös tulevan komission agendalla. Samalla unionin globaali rooli korostuu ja sitä voidaan tukea mm. kauppasopimuksilla ja strategisilla kumppanuuksilla. Puolustus nousee entistä tärkeämpään rooliin ja sen osalta odotetaan sekä yhteisiä investointeja että standardeja. Läpileikkaavia teemoja ovat demokratia ja oikeusvaltio, turvallisuus ja kriisinsietokyky sekä kilpailukyky ja geotalous. Haastavia kysymyksiä ovat laajentuminen ja keskustelu rahoituskehityksen uudistustarpeista.

4 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Vajaan parin viikon päästä toetutuva EU-huippukokous näyttää tärkeällä tavalla suuntaa tulevalle ja testaa päätöksentekokykyä kun agendalla ovat EU-budjetti ja tuki Ukrainalle.
- EU:n yhteiset panostukset sotilasteknologiaan tarjoavat myös suomalaisille alan yrityksille merkittäviä mahdollisuuksia.
- Kokonaisturvallisuuden käsite on Euroopassa voimakkaassa nosteessa ja Suomi voi sen osalta viedä osaamistaan.
- EU:n laajentuminen on merkittävä mahdollisuus sekä sisämarkkinoiden kasvun että rauhan näkökulmasta. On kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että uudet jäsenmaat täyttävät liittymisen ehdot.
- EU:ssa kuunnellaan nyt mielellään ideoita ja Suomen on syytä jatkaa hyvin alkanutta vaikuttamistyötä ja huomioida myös EU-parlamentti. Samalla on pohdittava mihin suuntaan me haluamme unionia kehittää.
- Strateginen autonomia voi eräiltä osin olla ristiriidassa maailmankaupan liberalisoinnin kanssa ja edellyttää tasapainoilua tavoitteiden välillä. Sama koskee sisämarkkinoita ja valtiontukien käyttöä. Valtiontukien käyttöön on saatava yhteiset pelisäännöt.
- Subsidiariteettiperiaate on viime aikoina ollut välillä unohduksissa ja EU-sääntely on aiheuttanut turhia kustannuksia alueellisille toimijoille ja kunnille. Myös sääntelyn teknologianeutraalisuutta olisi vahvistettava.
- EU:n taloudellinen riippuvuus Kiinasta on erittäin voimakasta ja sen vähentäminen haastavaa.

5 Kokouksen päättäminen

Pääministeri kiitti alustajia ja jäseniä hyvästä keskustelusta.

Talousneuvoston seuraava kokous pidetään 3.4. klo 9.30–12.00. Aihe vahvistetaan myöhemmin.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri